DE CURAÇAOSCHE BEGROOTING VOOR 1919.

DOOR

MR. B. DE GAAY FORTMAN.

De eigenaardige toestand, waarin de Staten-Generaal in de laatste jaren gekomen zijn met de behandeling der begrotingen, heeft ertoe geleid, dat men in Curaçao dit jaar reeds de begrooting voor 1920 „voorloopig” had vastgesteld, toen de Eerste Kamer nog niet gereed was met haar Voorloopig Verslag op de begrooting van het loopende jaar. En zoo liggen thans naast elkander voor ons de verslagen van den Kolonialen Raad en het Koloniaal Bestuur naar aanleiding van de begrooting voor het volgend jaar en de Handelingen der Staten-Generaal betreffende dezelfde werkzaamheid voor 1919. Het ligt voor de hand, dat het nadeel, aan de zoo late vaststelling der begrooting verbonden, belangrijk grooter is dan het voordeel, dat hierin bestaat, dat Regeering en afgevaardigden, zooals de heer Van Kol dit jaar deed, met de opmerkingen van den Kolonialen Raad en van den Gouverneur, die voor het volgend jaar bedoeld zijn, rekening kunnen houden.

In verband met de jaarlijksche opening van den Kolonialen Raad op den tweeden Dinsdag van Mei zorgt men in de kolonie wel, vóór dien datum gereed te zijn. Ook zonder den aandrang, die daartoe uitgaat van artikel 104 3° van het Regeerings-Reglement, dat in geval van nalatigheid in deze de definitieve vaststelling der begrooting door de wet voorschrijft, immers helaas is nog steeds het andere in dit artikel genoemde geval aanwezig, dat hetzelfde bepaalt, indien tot aanvulling der koloniale middelen eene bijdrage uit 's Rijks schatkist gevorderd wordt.

Onder de beweegredenen, die aangevoerd worden tegen het streven om zich van dezen lastpost, die maar jaar in jaar uit teert op moeders zak, te ontdoen, mag ook deze gelden, dat er in de kolonie zelf, in den Kolonialen Raad met name, voortdurend blijk gegeven wordt van eene ernstige begeerte, om de bijdragen van het moederland zooveel mogelijk te beperken, en in de

uitgaven groote zuinigheid te betrachten. Desniettegenstaande is bij eenigen groei der koloniale middelen de subsidie van Nederland in de laatste tien jaren ongeveer verdrievoudigd. Het mag wel eens gezegd en gehoord worden, dat het althans niet het „vertegenwoordigend lichaam” in de kolonie is, dat maar beschikt over de belastingpenningen der Nederlanders om de kolonie goede sier daarmee te laten maken. In het Voorloopig Verslag op de begrooting voor 1919 wordt door den Raad het in de Memorie van Toelichting ontwikkelde financieele plan met gemengde gevoelens begroet. „Niet dat zij (de „verscheidene leden”, hier aan het woord) niet van ganscher harte er toe zouden willen medewerken, om, zooals de Memorie van Toelichting dat zegt, „door gepaste zuinigheid en door uitbreiding der middelen op den gewonen dienst” zoo spoedig mogelijk tot geldelijke onafhankelijkheid van de Kolonie te geraken, maar omdat juist het streven van den Raad naar gepaste zuinigheid bij Bestuur (bedoeld is het Bestuur in de kolonie) en Regeering (in het moederland) steeds zoo weinig waardeering heeft gevonden. Als het ware stelselmatig worden alle posten, die door den Raad van de begrooting worden afgevoerd, er door de Regeering wederom opgebracht”. En in het V. V. op de begrooting voor 1920 wordt de klacht herhaald, en ertegen geprotesteerd, „dat de Regeering de begrooting steeds meer bezwaart”, en daarbij „al heel weinig waarde” hecht aan wat er in den Kolonialen Raad wordt gesproken en beslist.

Het ligt niet op onzen weg te voorspellen, wie in de toekomst zal blijken het gelijk aan zijne zijde gehad te hebben : de Koloniale Raad of Bestuur en Regeering, die ook maar niet willen uitgeven uit lust tot uitgeven alleen, maar daarmee wel degelijk beoogen, in de toekomst de kolonie tot bloei te brengen. De waarschuwing van den Gouverneur in antwoord op bovenstaande klacht, nl., dat de zuinigheid de wijsheid niet moet bedriegen, is allerm minst van grond ontbloot. Het optreden van den Kolonialen Raad draagt ongetwijfeld meermalen het karakter van eenzijdigheid, als een streven alleen naar financieele onafhankelijkheid van het moederland, om te komen tot eenen toestand, waarin de, nu voorloopige, vaststelling der begrooting in de kolonie als de definitieve geldt, waarbij er wel eens aan herinnerd mag worden, dat ook dan nog de tusschenkomst van den wetgever in Nederland mogelijk blijft, telkens

als de Regeering de begrooting, zooals die door den Kolonialen Raad is aangenomen, eenvoudig niet goedkeurt (art. 104 1° Rr.). Aan den anderen kant kan o. i. niet ontkend worden, dat met de uitspraken van den Kolonialen Raad niet altijd zooveel rekening gehouden wordt, als vooral die Raad wel zou wenschen. Het antwoord van het Bestuur op het V. V. begrooting 1920 Koloniale Raad, in de Eerste Kamer door den heer Van Kol aangehaald, maakt op ons heel wat zwakker indruk, dan het op dezen afgevaardigde gemaakt heeft, die erdoor gekomen is tot de overtuiging, „dat die klacht volstrekt onjuist is”.

Het Koloniaal Bestuur heeft bij het ontwerpen der begrooting voor 1919 blijk gegeven, dat het ook zelf reden vond, de financiële verhouding tusschen moederland en kolonie nader onder de oogen te zien. De door den Gouverneur bij den Kolonialen Raad ingediende begrooting toch bevatte voor het eerst eene onderscheiding in A *gewone* en B *buitengewone* uitgaven en inkomsten, „opdat het moederland kunne zien, dat hetgeen het beschikbaar stelt voor groep B, tot gevolg heeft, dat het nadeelig verschil op groep A vermindert en zijne bijdrage voor deze groep dus geleidelijk kan worden ontbeerd”. Deze onderscheiding is van de Surinaamsche begrooting bekend. In den *gewonen* dienst worden gebracht alle gewone huishoudelijke uitgaven, al dan niet regelmatig terugkeerende voor bestuur en beheer der kolonie, en in den *buitengewonen* dienst de niet in groep A vallende uitgaven, in hoofdzaak te doen voor belangrijke werken en maatregelen, die in het belang van de economische ontwikkeling van de kolonie worden ondernomen, en voor werken of maatregelen van huishoudelijk belang, waarvan de kosten over meerdere dienstjaren zouden mogen worden verdeeld, ter vermijding van den storenden indruk, die het brengen daarvan op één begrooting op den stand der geldmiddelen gedurende dat dienstjaar zou uitoefenen.

Tegen dit stelsel zijn verleden jaar in de Tweede Kamer bij de behandeling der Surinaamsche begrooting steekhoudende bezwaren ingebracht. Het streven moet zijn de bijdrage van het moederland op den gewonen dienst zooveel mogelijk te beperken en geleidelijk weg te werken. Voorzeker ook door vermeerdering der middelen, maar als dit niet naar wensch gaat, bestaat het gevaar, dat men ertoe zal overgaan het principieele verschil tusschen de uitgaven van groep A en die van groep B

te verdoezelen, en in B te brengen wat principieel in A thuis hoort. In verband met de begrooting van Suriname heeft men reeds gesproken van een „gescherm met woorden en gegoochel met cijfers, dat ten slotte alleen bestemd is om den schijn te geven voor het wezen”. En het is al bij de eerste toepassing van dit stelsel in Curaçao gebleken, dat er tusschen Gouverneur en Kolonialen Raad verschil bestond over de vraag, welke uitgaven in A en welke in B zouden thuis behooren.

Naar aanleiding van dit verzet in de Tweede Kamer — er is toen een motie-Sibinga Mulder aangenomen: „De Kamer spreekt als haar overtuiging uit, dat de geheel willekeurige splitsing in gewonen en buitengewonen dienst, . . . dient te vervallen . . .” — heeft de Minister in zijn ontwerp-Curaçaosche begrooting voor 1919 deze splitsing ook niet overgenomen. Evenwel wordt in de Memorie van Toelichting eene redeneering gevolgd, die praktisch veelzins gebouwd is op dezelfde onderscheiding. De Regeering wenscht, wordt daar gezegd, in overeenstemming met de ten aanzien van Oost-Indië gevolgde praktijk voor dekking door leening in aanmerking te brengen „alle posten, die als kapitaalsuitgaven zijn te beschouwen en als zoodanig buitengewone uitgaven kunnen worden genoemd, met uitzondering van de posten, waartegenover op dezelfde begrooting reeds een ontvangpost tot gelijk bedrag is gebracht en die derhalve niet tot verhooging van het cijfer van het tekort leiden”. Als zoodanige kapitaalsuitgaven worden op deze begrooting beschouwd:

- f 75.000.— voor kosten in verband met de aanschaffing van eenen schoener ter verbetering van de gemeenschap tusschen de eilanden der kolonie,
- „ 100.000.— voor voortzetting van de verbetering van de haven van Curaçao,
- „ 20.000.— voor onderzoek naar de mogelijkheid om Willemstad van eene drinkwaterleiding te voorzien.

Het aantal dezer uitgaven, f 195.000.—, wordt allereerst in mindering gebracht van de op f 897.852.— geraamde bijdrage van het moederland. En hetzelfde geschiedt met de volgende „crisisuitgaven”:

- f 135.000.— als mindere opbrengst der middelen,
- „ 38.000.— duurtetoeslagen, en ook met
- „ 355.000.— posten, die slechts voor eens dan wel voor enkele

jaren de begrooting bezwaren. Wanneer men ook deze uitgaven, in het geheel / 528.000.—, van het tekort aftrekt, komt men tot de slotsom, dat het „eigenlijk” tekort niet meer is dan / 364.852.—, waarvan gezegd wordt, dat het geleidelijk zal verdwijnen „door gestadigen groei van de opbrengst der middelen”.

Deze redeneering op zichzelf daargelaten — er zullen telkens van die „kapitaalsuitgaven” en van die posten „voor eens dan wel voor enkele jaren” blijven voorkomen — mag niet worden verheeld, dat de genoemde cijfers niet van zeker optimisme zijn vrij te pleiten. De Gouverneur zelf raamde, dat de middelen, als de oorlog er niet geweest was tusschen / 75.000.— en / 125.000.— hooger hadden kunnen worden geraamd, en het totaal dezer middelen stelt de Regeering nog geen / 30.000.— lager dan de Gouverneur deed. Waarbij nog dit komt, dat de raming der Regeering meer dan / 150.000.— hooger is dan de opbrengst in 1913, het laatste jaar voor den oorlog, die door bijzondere omstandigheden met / 100.000.— die van het daaraan voorafgaande jaar overtroffen had. En het is niet denkbeeldig, dat de / 38.000.— voor duurtbeijlagen bij de niet-hooge salarissen in de kolonie spoedig tot den gewonen dienst zullen gaan behooren: reeds nu worden herhaaldelijk uit Nederland uitgezonden ambtenaren op traktementen boven de wettelijk bepaalde aangesteld.

In verband met de geldelijke verhouding tusschen moederland en kolonie is bij de schriftelijke behandeling der begrooting voor 1919 in de Tweede Kamer ook met de Regeering van gedachten gewisseld over de toekomst der kolonie. De Memorie van Toelichting is hoopvol gestemd, verwacht meerdere ontwikkeling als gevolg van een snelle ontplooiing van het bedrijf der Curaçaosche Petroleum-Maatschappij en van eene beduidende toeneming der stoomscheepvaart. Desniettemin worden de door den Gouverneur op / 60.000.— geraamde loodsgelden door den Minister met / 15.000.— verminderd op grond, dat nog zekere tijd zal verlopen eer de stoomvaart op de haven van Willemstad zich tot haren vroegeren omvang zal hebben hersteld. Het zou ook interessant zijn het oordeel der Regeering te vernemen omtrent de verwachting van den Gouverneur, dat de haven van Curaçao mogelijk zal worden aangedaan door schepen, die de producten der C. P. M. komen halen als eigen brandstof, zulks in verband ook met de Panama-scheepvaart. Zoowel in

de Eerste als in de Tweede Kamer is verder met instemming van den Minister gewezen op de beteekenis der struisvogelcultuur¹).

De Koloniale Raad bleek op dit punt minder optimistisch gestemd. „Het Bestuur, of liever de Regeering, schijnt zich gouden bergen voor te stellen van de toekomst van Curaçao”, roept hij uit, en wijst er dan o.a. op, dat de C. P. M. voor hare grondstof afhankelijk is van landen, „waar de verschillende politieke partijen zich periodiek nog met de wapens in de hand de bestuursmacht betwisten”. (Men zie hierover het gunstiger oordeel van den heer Menkman op bladz. 65 van dit tijdschrift).

Trouwens — de haven is nog niet af, al acht men de haven nu bevaarbaar voor alle schepen, die het Panamakanaal bevaren. Er is nog een bedrag van / 100.000.— uitgetrokken voor dit doel, maar waarvoor deze zullen worden besteed, is afhankelijk van het overleg tusschen de Regeering en den nieuwen Gouverneur. Onder de nog niet opgeloste vraagstukken behoort dat van de exploitatie van het havenbedrijf: zal dit in vollen omvang in handen der overheid gelegd worden, of zal men die laten in handen der particulieren, die thans eigenaars zijn der haven-terreinen en aanlegplaatsen? Zeker is, dat de ter sprakegebrachte inrichting van het Waaigat voor kleine schepen voorloopig niet aan de orde zal komen. Het desbetreffend deskundig onderzoek heeft den Minister de overtuiging geschonken, „dat dit werk niet van zoo spoedeischenden aard moet worden beschouwd dat de uitvoering daarvan, met het oog op de daaraan verbonden aanzienlijke kosten, reeds nu voldoende gerechtvaardigd zou zijn”.

Het spreekt vanzelf, dat wij hier met eene bespreking van het belangrijkste der begrooting moeten volstaan. Daaronder behoort voorzeker ook de verbinding tusschen de beide 500 mijlen uit elkander liggende eilandengroepen der kolonie, die in haren tegenwoordigen toestand een schrikbeeld is voor velen, die de onberekenbare reis moeten maken, en niet bevordelijk schijnt geweest te zijn aan het ambtelijk bezoek op de Bovenwindsche eilanden. Het schijnt, dat de strijd tusschen Gouverneur en

¹) De heer Van Kol deelde mee, dat door hem reeds in het V. V. Tweede Kamer 1903 een proef met de teelt van struisvogels is voorgesteld. J. M. Plante Fébure, *West-Indië in het parlement 1897—1917* meldt dit van 1913.

Kolonialen Raad, welke laatste tot tweemaal toe de memoriepost voor de aanschaffing van een stoomschip verwierp, voorloopig ten gunste van den Raad zal beslist worden. Immers, hangende de pakketvaart-plannen van de K. W. I. M., waarvan de verwezenlijking nog wel wat op zich zal laten wachten, zijn ook met het oog op de dure bouwkosten en koopprijzen van stoomschepen, hiervoor thans geen gelden aangevraagd. In den loop van dit jaar is voor f 50.000.— aangekocht een schoener, die den dienst tusschen Boven- en Benedenwindsche eilanden der kolonie onderhouden moet, en waarvan de jaarlijksche huur tot f 24.000.— opgevoerd was, terwijl op de begroting voor 1919 f 75.000.— zijn toegestaan voor aankoop of bouw van eenen schoener voor den dienst tusschen de Benedenwindsche eilanden onderling.

De verlenging van den gouvernementssteiger op de reede van Kralendijk op Bonaire en de bouw van eene brug ter verbinding van het eilandje Simonsbaai met den vasten wal van St. Martin N.G., door den Kolonialen Raad afgevoerd, zijn door den Minister weer op de begroting gebracht en daarop gebleven tot een bedrag van ongeveer f 20.000.— hooger, dan zij aanvankelijk, in 1915 en 1917, geraamd waren. Daarentegen wil de Minister de beslissing over de verbetering van de Paardenbaai op Aruba, zoodat de zeilvaart daarvan gebruik kan maken zonder de bezwaren van thans te ondervinden bij de in- en uitvaart, (geraamd op f 354.000.—, waarvan op de voorloopige begroting een eerste termijn van f 110.000.— was aangevraagd) laten wachten tot de havenverbeteringswerken op Curaçao zijn ten einde gebracht.

Ten slotte kan worden vermeld, dat de openstelling van den als onderdeel van de uitrusting der haven van Willemstad voorgenomen weerkundigen dienst met daaraan verbonden stormwaarschuwingdienst in de tweede helft van 1919 kan worden tegemoet gezien.

Wat de *middelen* betreft, zij opgemerkt, dat voor Curaçao het invoerrecht en de inkomstenbelasting elk f 25.000.— hooger is geraamd dan voor 1918, de eerste omdat verwacht wordt, dat bij de toegenomen koopkracht der bevolking de invoer in den eersten tijd gestadig zal toenemen, de tweede in verband met de winsten, die in 1916 en 1917 zijn gemaakt in handels- en andere ondernemingen. De tijdelijke buitengewone inkomsten-

belasting is voor Curaçao gesteld op / 35.000.— ; op de andere eilanden zal waarschijnlijk geen aanslag zijn op te leggen.

Behalve de meeste van bovenstaande punten zijn enkele andere bij de mondelinge en schriftelijke gedachtenwisseling tusschen Regeering en Staten-Generaal behandeld. Daaronder heeft als steeds de subsidieering van het bijzonder onderwijs eene eerste plaats ingenomen. Het is bekend, dat deze zaak altijd een teer punt geweest is in de kolonie. In 1913 is eene veruiming dezer subsidie door den Kolonialen Raad verworpen, en toen van hooger hand opgelegd. Onlangs heeft de Regeering rechtstreeks met eene extra-uitkeering van / 50.000.— het bijzonder onderwijs geholpen ; eene verhooging, waarvan de kosten geraamd worden op ruim / 80.000.— (behalve eene bijdrage van 60 % in de bouwkosten) is in Maart 1.1. aanhangig gemaakt, en thans blijken nieuwe plannen in voorbereiding, gebouwd op den voor Nederland aanvaardten grondslag van financieele gelijkstelling. In eene nieuwe regeling der pensioenen zullen ook die der bijzondere onderwijzers worden opgenomen, terwijl de Regeering zich ook voorstelt rekening te houden met de bekostiging van overtocht van en naar Nederland voor het personeel bij het bijzonder onderwijs. Het laatste woord zal hierover nog wel niet gesproken zijn.

De heer Van Vuuren heeft in de Tweede Kamer in dit verband gewezen op de samenstelling van den Kolonialen Raad, wiens wenschen ten deze eene groote tegenstelling vormen van die der groote meerderheid der bevolking. Door het stelsel van aanbeveling door den Raad zelf bij vacatures vult deze practisch zichzelf aan, en daarvan is het gevolg geweest, dat dit lichaam geen beeld geeft van de in meerderheid Roomsche-Katholieke bevolking. Dit is ongetwijfeld waar, maar ook de heer Van Vuuren moet toegeven, dat onder de groepen, waaruit de Koloniale Raad wordt gekozen, de Roomsche-Katholieken niet talrijk zijn. Daartegenover is de Regeering van oordeel, dat het gevolgde stelsel althans eenigen waarborg biedt, dat met de wenschen der bevolking wordt rekening gehouden. Praktisch komt hier echter niet veel van terecht : de Koloniale Raad draagt voor opengevallen plaatsen trouw twee kandidaten voor, behoorende tot de categorie van den afgetredene, volgens de algeheele nieuwe samenstelling van dit college twaalf jaren geleden. En

vergissen wij ons niet, dan is de Regeering dit jaar voor het eerst van deze voordracht afgeweken. toen zij in eene zoogenaamde Irsaëlitische vacature een Roomsch-Katholiek benoemde. Was dit den heer Van Vuuren onbekend? En ook den heer Van Kol, die „ernstige kreten van verontwaardiging” vreesde bij afwijking van de voordracht. Inderdaad heeft de Koloniale Raad eenige maanden geleden in verband met deze benoeming hare afkeuring in eene motie uitgesproken.

Het vraagstuk van de samenstelling van den Kolonialen Raad eischt eene bespreking op zichzelf, waarvoor nu geen gelegenheid bestaat. Reeds in 1895 stelde de heer A. M. Chumaceiro in eene nog lezenswaardige polemiek met den heer J. H. J. Hamelberg de vraag: *Zal het kiesrecht Curaçao tot het kannibalisme voeren?* Rijp voor oplossing zonder ernstige studie en voorbereiding lijkt de zaak ons niet, gelet ook op wat de heer Van Kol in de eerste aflevering van dit tijdschrift mededeelt over de Koloniale Staten in Suriname. Het antwoord, door den Minister in de Eerste Kamer gegeven op eene desbetreffende vraag, geeft niet den indruk, dat verandering in de wijze van samenstelling van den Kolonialen Raad in het voornemen der Regeering ligt.

Eene belangrijke mededeeling heeft de Minister van Koloniën nog gedaan in antwoord mede op de klacht, dat in den Raad alleen het hoofdeiland vertegenwoordigd is. De praktische bezwaren tegen afvaardiging van de andere met name van de Bovenwindsche eilanden, zullen wel niet te ondervangen zijn. De Minister verklaarde, dat voor Suriname eene verandering in het bestuursstelsel in overweging is, waarvan misschien ook voor Curaçao nuttig profijt zou te trekken zijn. „Mijne gedachten bewegen zich nl.”, aldus de Minister, „in de richting van decentralisatie en administratieve zelfstandigheid van de onderdeelen”. Het spreekt van zelf, dat deze mededeeling, die in de Eerste Kamer instemming gevonden heeft, te vaag is, om reeds daaraan eene beschouwing vast te knopen. Misschien komt de Minister op deze wijze nog in het geveel van den Kolonialen Raad, die o.a. in de nieuwe plannen ten aanzien van de rechtspraak op de Bovenwindsche eilanden, de havenverbetering en het draadloos station op St. Martin in verband met de ongunstige cijfers van de budgetten dier eilanden er op wees, „dat de kleine groep draagkrachtigen op het eiland Curaçao

op den duur niet in staat zal zijn de lasten van die eilanden te dragen”.

Nog op één punt, dat in beide Kamers ter sprake kwam, moeten wij wijzen. In het V. V. der Tweede Kamer is gevraagd, of er iets gedaan is, om verbetering te brengen in de toestanden op zedelijk gebied, waarover bij de behandeling der vorige begrooting werd geklaagd. De Minister heeft een z.i. bevredigend antwoord gekregen van het Koloniaal Bestuur, dat meent, dat er veel vooruitgang is bij den toestand van voor dertig jaar en dat de toestand „volstrekt zoo slecht niet is”. Het is hartelijk te hopen, dat deze opvatting de juiste is, en dat de gewraakte te wijten is „aan de gewoonte, die vele Hollanders hebben, om het te doen voorkomen, alsof in hun land en in hun koloniën alles veel slechter is dan in andere landen en andere koloniën, om bij de becritisering van feiten verkeerdheden verschrikkelijk te overdrijven en veel te veel te generaliseeren”. Het schijnt, dat de heeren Van Vuuren en Van Kol dit in hun zak kunnen steken, maar verzwegen mag niet worden, dat er ook tot oordeelen bevoegden zijn, die er wel eenigszins anders over denken. Wij bevelen Regeering en Koloniaal Bestuur ter lezing aan een artikel in de *Amigoe di Curaçao* van 1 Maart 1919, over „Zedenverval”. Het was blijkbaar bekend aan den heer Van Kol, die er ook de aandacht van den Minister op vestigde, en daarbij wees op het belang van den openbaren gezondheidsdienst, waarover de Koloniale Raad nu juist niet enthousiast gestemd bleek. Ook de rapporten en voorstellen van den heer Den Houter, die in 1916 de kolonie bezocht, schijnen blijkens het antwoord van den Minister nog niet van de baan. Terecht merkte de heer Van Kol op : dat „het een magere troost (is) te hooren, dat het wellicht in Venezuela nog veel erger is”. In het *Koloniaal Weekblad* is uit het vermelde *Amigoe*-artikel ook iets overgenomen. Hier moeten wij volstaan met deze opmerking over het gelukken van de taak van het hoofd van den openbaren gezondheidsdienst en zijn staf om Willemstad gaandeweg te zuiveren van den slechten naam, die het heeft op het gebied van hygiëne en van geslachtsziekten : „Wij willen het hopen, doch wat de cijfers over de geboorten gedurende 1918 ons te aanschouwen geven, is niet alleen diep-treurig, doch duidt ook nog geenszins op verbetering”.

Wanneer men bij de verwachtingen van Regeering en Bestuur, gegrond op de ontwikkeling van het bedrijf der Curaçaosche Petroleum-Maatschappij. toeneming der stoomscheepvaart, ontginning der Santa Barbara-fosfaatmijnen, om alleen het voornaamste te noemen, voegt de minder grootsche, maar toch ook gunstige, verwachtingen van den Kolonialen Raad, gebaseerd op het slagen van de sisalcultuur, de verbetering der stroohoedennijverheid, de verbetering en uitbreiding van de aloëcultuur op Aruba en Bonaire en van de katoencultuur op de Bovenwindsche eilanden, dan is het vermoeden gewettigd, dat de economische toestand der kolonie een gunstige toekomst tegen gaat. Dat dit reeds aanstonds zal leiden tot eene belangrijke verbetering in de financieele verhouding tusschen moederland en kolonie, kunnen wij niet aannemen. De dageraad van een geldelijk onafhankelijk Curaçao zien wij nog niet gloren.

Dordrecht 19 Juni 1919.